

UNIWERSYTET SZCZECIŃSKI

ZESZYTY NAUKOWE NR 788

ACTA IURIS STETINENSIS 4

SZCZECIN 2013

Rada Wydawnicza

Adam Bechler, Tomasz Bernat, Anna Cedro, Paweł Cięższyk
Piotr Michałowski, Małgorzata Ofiarska, Aleksander Panasiuk
Grzegorz Wejman, Dariusz Wysocki, Renata Ziemińska
Marek Górski – przewodniczący Rady Wydawniczej
Edyta Łongiewska-Wijas – redaktor naczelna, dyrektor Wydawnictwa Naukowego

Rada Naukowa

prof. dr hab. Roman Hauser (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)
dr hab. Andrzej Jakubecki (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)
prof. dr hab. Andrzej Marciniak (Uniwersytet Łódzki)
prof. dr hab. Mirosław Nazar (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)
prof. dr hab. Zbigniew Ofiarski (Uniwersytet Szczeciński)
dr hab. Adam Olejniczak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)
dr hab. Lech Paprzycki (Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie)
prof. dr hab. Władysław Rozwadowski (Uniwersytet Szczeciński)
prof. dr hab. Tadeusz Smyczyński (Uniwersytet Szczeciński, Instytut Nauk Prawnych
Polskiej Akademii Nauk)
prof. dr hab. Roman Wieruszewski (Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk)
prof. dr hab. Bronisław Ziemiński (Uniwersytet Szczeciński)

Lista recenzentów znajduje się na stronie internetowej zeszytu naukowego

<http://wpiaus.pl/actaiuris/>

Redaktor naukowy

dr hab. Marek Andrzejewski prof. US

Redaktor tematyczny

Szymon Słotwiński

Redaktor językowy

Joanna Dżaman

Korektor

Małgorzata Szczęsna

Skład komputerowy

Halina Lipiec

Pełna wersja publikacji www.wpiaus.pl/actaiuris

Wersja papierowa jest wersją pierwotną

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne online w międzynarodowej bazie danych

The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl>

© Copyright by Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2013

ISSN 1640-6818

ISSN 2083-4373

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIWERSYTETU SZCZECIŃSKIEGO

Wydanie I. Ark. wyd. 6,5. Ark. druk. 7,8. Format B5. Nakład 100 egz.

SPIS TREŚCI

Jakub Kasnowski – Prawne warunki przyłączenia odnawialnych źródeł energii do sieci elektroenergetycznej	5
Izabela Gawłowicz, Piotr Łaski – Reforma europejskiego systemu ochrony praw człowieka na tle niektórych wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przeciwko Wielkiej Brytanii	21
Aleksandra Monarcha-Matlak – <i>Cloud computing</i> – przetwarzanie w chmurze	31
Agnieszka Wiktorzak – Ryzyko wynikające z umowy o utworzeniu konsorcjum bankowego	43
Marlena Ballak – Prawne przesłanki powstania obowiązku przyłączenia do sieci przedsiębiorstwa energetycznego	65
Jędrzej Łopatto – Prawnomiędzynarodowe mechanizmy oddziaływania Unii Europejskiej na politykę wewnętrzną i zewnętrzną Republiki Białorusi	87
Aneta Wesołowska – Rozprawa i jej regulacje w odwoławczym postępowaniu podatkowym a jej praktyczne zastosowanie	103

Recenzje

Szymon Osowski – Recenzja książki Anny Młynarskiej-Sobaczewskiej <i>Autorytet państwa. Legitymizacyjne znaczenie prawa w państwie transformacji ustrojowej</i>	117
---	-----

MARLENA BALLAK*

Uniwersytet Szczeciński

**PRAWNE PRZESŁANKI POWSTANIA
OBOWIĄZKU PRZYŁĄCZENIA DO SIECI
PRZEDSIĘBIORSTWA ENERGETYCZNEGO**

Streszczenie

W artykule przedstawiono problematykę związaną z przyłączaniem do sieci energetycznych podmiotów ubiegających się o przyłączenie. Poprzedzono ją wprowadzeniem do europejskiej polityki infrastrukturalnej oraz zagadnieniami teoretycznym z zakresu uznania obowiązku przyłączenia do sieci za obowiązek o charakterze publicznym. Opisano cztery przesłanki powstania obowiązku przyłączenia do sieci. Z jednej strony dotyczące przedsiębiorstwa energetycznego, tj. istnienie warunków technicznych i ekonomicznych przyłączenia. Z drugiej strony dotyczące podmiotu ubiegającego się o przyłączenie, tj. posiadanie tytułu prawnego do nieruchomości oraz spełnianie warunków do przyłączenia. W artykule omówiono procedurę zawierania umowy o przyłączenie do sieci oraz regulacje związane z odmową przyłączenia. Wskazano na aktualne projekty zmian regulacji zawartych w tzw. małym trójpaku energetycznym oraz w tzw. trójpaku energetycznym, polegające na doprecyzowaniu regulacji w zakresie istnienia warunków technicznych oraz ekonomicznych przyłączenia.

Słowa kluczowe: prawo energetyczne, przyłączenie do sieci energetycznych

* E-mail: marlena.ballak@op.pl.

Wprowadzenie

Zagadnienie przyłączenia do sieci należących do przedsiębiorstw energetycznych jest przedmiotem regulacji sektorowej, czyli ogółu norm, które są adresowane do przedsiębiorstw działających w sektorach sieciowych gospodarki (oprócz energetyki można tu wymienić: transport kolejowy, telekomunikację, pocztę, sektor wodno-kanalizacyjny) i służą kontrolowaniu znaczącej pozycji rynkowej, jaką mają przedsiębiorstwa zarządzające sieciami¹. Rozwój europejskiej polityki sektorów infrastrukturalnych wynika z potrzeby liberalizacji sektorów sieciowych, umożliwiając przedsiębiorstwom państw członkowskich świadczenie usług w całej Unii Europejskiej, przez otwarcie rynków krajowych, często zmonopolizowanych, oraz separacji świadczenia usług od zarządzania infrastrukturą siecią przez stworzenie organu regulacyjnego i mechanizmów prokonkurencyjnych². W literaturze przedmiotu podkreśla się, że cele polityki sektorów infrastrukturalnych można podzielić na trzy kategorie: cele prointegracyjne, cele pozaintegracyjne oraz cele prokonkurencyjne³. Do sektorowych celów prointegracyjnych Unia Europejska zmierza za pomocą realizowania zasad dopuszczania do prowadzenia działalności gospodarczej na swoim terytorium. Cele pozaintegracyjne są związane z dążeniem do wartości mających charakter pozarynkowy. Regulacje określające dopuszczalność ograniczeń konkurencji oraz dotyczące dostępu do infrastruktury sieciowej zaliczają się do sektorowych celów prokonkurencyjnych⁴.

W regulacjach krajowych przedsiębiorstwa energetyczne to podmioty prowadzące działalność gospodarczą „w zakresie wytwarzania, przetwarzania, magazynowania, przesyłania, dystrybucji paliw albo energii lub obrotu nimi”⁵. Przepisy ustawy Prawo energetyczne regulujące działalność gospodarczą przedsiębiorstw energetycznych nakładają na nie wiele obowiązków znacząco ogra-

¹ M. Szydło, *Prawo konkurencji a regulacja sektorowa*, Warszawa 2010, s. 14.

² A. Jurkowska, T. Skoczny, *Cele i instrumenty polityki sektorów infrastrukturalnych w Unii Europejskiej*, w: *Polityki Unii Europejskiej: polityki sektorów infrastrukturalnych. Aspekty prawne*, red. A. Jurkowska, T. Skoczny, Warszawa 2010, s. 11.

³ *Ibidem*, s. 12.

⁴ *Ibidem*, s. 13 i 14.

⁵ Art. 3 ust. 12 Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz.U. 2012, nr 1059).

niczających swobodę działalności. Za Anną Walaszek-Pyziół⁶ obowiązki te można podzielić na:

1. **Obowiązki publicznoprawne** realizowane w sferze działalności przedsiębiorstwa, podlegające z urzędu kontroli i nadzorowi Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (Prezesa URE). Należy tu wymienić między innymi obowiązek sporządzania planów rozwoju, o którym mowa w art. 16 ustawy Prawo energetyczne, czy obowiązek spełniania technicznych warunków dostarczania paliw gazowych lub energii (art. 7 ust. 4 ustawy Prawo energetyczne).

2. **Obowiązki prywatnoprawne** dotyczące bezpośrednio stosunków pomiędzy przedsiębiorstwem a kontrahentami, związane z zawieraniem umów, między innymi umowy sprzedaży paliw lub energii, umowy o świadczenie usług transportu gazu ziemnego, umowy o świadczenie usługi magazynowania paliw gazowych, umowy o świadczenie usługi skraplania gazu ziemnego. Obowiązki te podlegają kontroli Prezesa URE o tyle, o ile wystąpi o to strona takiego stosunku prawnego.

Jednym z obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwa energetyczne jest zawieranie umów o przyłączenie do sieci, zgodnie z art. 7 ustawy Prawo energetyczne, który nakazuje „przedsiębiorstwom energetycznym zawarcie umowy o przyłączenie do sieci z podmiotami ubiegającymi się o przyłączenie, na zasadzie równoprawnego traktowania, jeżeli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci i dostarczania tych paliw lub energii, a żądający zawarcia umowy spełnia warunki przyłączenia do sieci i odbioru”. W doktrynie prawa istnieje spór co do charakteru prawnego obowiązku przyłączenia do sieci należących do przedsiębiorstw energetycznych. Część doktryny, między innymi Stanisław Gronowski⁷, zajmuje stanowisko, że ciążący na przedsiębiorstwach obowiązek zawarcia umowy przyłączeniowej ma charakter publicznoprawny. Pogląd ten neguje Anna Walaszek-Pyziół⁸, wskazując, iż obowiązek ten ma charakter mieszany – publicznoprawny i zarazem prywatnoprawny. Charakter publicznoprawny obowiązku wyraża się w tym, iż Prezes URE może nałożyć na przedsiębiorstwo karę pieniężną za nieuzasadnioną odmowę zawarcia umowy przyłączeniowej, natomiast o charakterze prywatnoprawnym tego obowiązku świadczy fakt, że Prezes URE nie ma z urzędu kompetencji do narzucania

⁶ A. Walaszek-Pyziół, *Energia i prawo*, Warszawa 2002, s. 100 i 101.

⁷ S. Gronowski, *Wzrasta znaczenie umów*, „Rzeczpospolita” z 3 września 1998, s. 9.

⁸ A. Walaszek-Pyziół, *op.cit.*, s. 143.

przedsiębiorstwu energetycznemu obowiązku zawarcia umowy przyłączeniowej. Dopiero inicjatywa strony takiej umowy daje mu kompetencje do rozstrzygnięcia sporu w tym zakresie. Ponadto obowiązek ten obciąża przedsiębiorstwo energetyczne jedynie wobec podmiotu ubiegającego się o przyłączenie.

Zaznaczyć należy, że w pierwotnym brzmieniu art. 7 Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne nie przewidywał publicznoprawnego obowiązku zawarcia umowy przyłączeniowej⁹. Nowelą z dnia 25 maja 2000 r., związaną z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego¹⁰, dokonano zmiany treści art. 7 ustawy Prawo energetyczne, nadając obowiązkowi zawarcia umowy przyłączeniowej charakter publicznoprawny. Kolejne nowelizacje ustawy Prawo energetyczne doprecyzowywały treść tego obowiązku. Nowelą z dnia 4 marca 2005 r. nadano mu obecne brzmienie. Późniejsze zmiany art. 7 uszczegółowiły zasady, na których przedsiębiorstwa energetyczne realizują publicznoprawny obowiązek przyłączenia.

Obowiązek przyłączenia do sieci przedsiębiorstwa energetycznego sprowadza się do obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie do sieci z podmiotami ubiegającymi się o przyłączenie. Obowiązek ten należy również rozumieć jako „powinność podjęcia przez przedsiębiorstwo rokowań z potencjalnymi kontrahentami ukierunkowanych na zawarcie i ustalenie treści umowy”¹¹.

Podkreślić należy, że obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci przedsiębiorstwa energetycznego istnieje, gdy łącznie spełnione są następujące przesłanki:

- 1) istnieją techniczne warunki przyłączenia do sieci i dostarczania paliw lub energii;
- 2) istnieją ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci i dostarczania paliw lub energii;

⁹ Art. 7 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne w wersji pierwotnej brzmiał: „przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłaniem i dystrybucją paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła mają obowiązek zawarcia umowy sprzedaży paliw lub energii lub umowy o świadczenie **usług przesyłowych** z odbiorcami albo podmiotami ubiegającymi się o przyłączenie do sieci, jeżeli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki dostarczania, a żądający zawarcia umowy spełnia warunki przyłączenia do sieci i odbioru”.

¹⁰ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 26 października 1999 r., K12/99, OTK nr 6, poz. 120.

¹¹ Wyrok Sądu Antymonopolowego z 1 marca 2000 r., XVII AMe53/99, LEX 2012, nr 56179.

- 3) żądający zawarcia umowy spełnia warunki przyłączenia do sieci i odbioru;
- 4) podmiot ubiegający się o zawarcie umowy o przyłączenie do sieci ma tytuł prawny do korzystania z nieruchomości, obiektu lub lokalu, do którego paliwa gazowe lub energia mają być dostarczane.

1. Techniczne i ekonomiczne przesłanki obowiązku przyłączenia do sieci leżące po stronie przedsiębiorstwa energetycznego

Ustawodawca posługuje się przy określaniu prawnych przesłanek powstania publicznoprawnego obowiązku przyłączenia pojęciami: „warunki techniczne” i „warunki ekonomiczne”, nie definiując tych pojęć. W art. 7 ust. 4 ustawy Prawo energetyczne wskazuje się jedynie, iż przedsiębiorstwo energetyczne jest zobowiązane do „spełniania **technicznych warunków** dostarczania paliw gazowych lub energii określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1–4, 7 i 8 oraz w odrębnych przepisach i koncesji”. W drodze takiej regulacji prawnej, zbędnej zdaniem części doktryny prawa¹², albowiem odwołującej się do przepisów powszechnie obowiązujących, ustawodawca zawęził zakres warunków, jakie mają być spełnione dla stwierdzenia zaistnienia warunków technicznych dostarczania energii lub paliwa gazowego. Z jednej strony warunki techniczne są rozumiane jako normy określone w rozporządzeniach ministra gospodarki wydanych na podstawie art. 9 ustawy Prawo energetyczne, a z drugiej strony mają one odpowiadać warunkom koncesji, jakiej udzielono przedsiębiorstwu energetycznemu zajmującemu się przyłączaniem podmiotów do sieci. Doktryna prawa i orzecznictwo sądowe, mierząc się z pojęciem „**techniczne warunki przyłączenia**”, przychyliły się do takiego rozumienia warunków technicznych, wskazując, iż powinny być one „odczytywane w kontekście konkretnych okoliczności z uwzględnieniem standardowych warunków usług oferowanych danego rodzaju odbiorcom przez przedsiębiorstwo energetyczne, np. nie ma obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie, gdy wnioskodawca żąda wykonania przyłącza o niestandardowym napięciu”¹³. Brak warunków tech-

¹² M. Czarnecka, T. Ogłódek, *Prawo energetyczne. Komentarz*, Warszawa 2009, s. 158.

¹³ A. Walaszek-Pyziół, W. Pyziół, *Obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej – węzłowe zagadnienia prawne*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2006, nr 12, s. 5.

nicznych rozumiany jest jako przeszkoda o charakterze trwałym, niedająca się usunąć, pomimo podjęcia prób jej wyeliminowania, przynajmniej na etapie rozpatrywania wniosku o przyłączenie¹⁴. Orzecznictwo sądowe potwierdziło, że istnienie warunków technicznych jest uzależnione od możliwości zastosowania racjonalnych standardowych „parametrów obowiązujących w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym”¹⁵. Jednocześnie warunki techniczne należy rozumieć jako „możliwość dostarczania paliw gazowych lub energii o wnioskowanej mocy z istniejącej sieci dystrybucyjnej. Wówczas zachodzi konieczność analizy budowy lub rozbudowy sieci celem zawarcia umowy przyłączeniowej zgodnie z wnioskiem potencjalnego odbiorcy”¹⁶. W tym przypadku „przesłanki natury technicznej sprowadza się do rzetelnej analizy ekonomicznej opłacalności przyłączenia do sieci lub inaczej istnienie warunków technicznych po stronie przedsiębiorstwa energetycznego może być sprowadzone do wspólnego mianownika, jakim jest istnienie warunków ekonomicznych”¹⁷. Co więcej, podkreśla się, iż „teoretycznie zawsze istnieją warunki techniczne przyłączenia, gdyż możliwe jest wykonanie stosowych urządzeń (instalacji), których efektem końcowym będzie możliwość dostarczenia energii z sieci do odbiorcy”¹⁸.

Pojęciem „warunki ekonomiczne” zajął się z kolei Prezes URE, wydając stanowisko w sprawie odmów przyłączenia do sieci gazowniczej i elektroenergetycznej¹⁹. Prezes URE wskazał, iż warunki ekonomiczne przyłączenia są spełnione, jeżeli przedsiębiorstwo energetyczne zawiera umowy o przyłączenie z podmiotami ubiegającymi się o przyłączenie na obszarze objętym uzgodnionym planem rozwoju, albowiem zatwierdzenie taryfy zapewnia przedsiębiorstwu energetycznemu środki finansowe na realizację zamierzeń inwestycyjnych

¹⁴ M. Nowaczek-Zaremba, D. Nowak, *Realizacja publicznoprawnego obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie do sieci przez przedsiębiorstwa zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych i energii*, w: *Prawo energetyczne. Komentarz*, red. M. Swora, Z. Muras, Warszawa 2010, s. 521.

¹⁵ Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 4 sierpnia 2010 r., XVII AmE 106/09, niepubl.

¹⁶ M. Czarniecka, T. Oglódek, *op.cit.*, s. 154.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ A. Walaszek-Pyziół, W. Pyziół, *op.cit.*, s. 4 i 5.

¹⁹ Stanowisko Prezesa URE nr 2/2010 z dnia 24 marca 2010 r. oraz Stanowisko nr 10/2010 z dnia 29 czerwca 2010 r., www.ure.gov.pl, data pobrania: 30.01.2012.

wskazanych w planie rozwoju przedsiębiorstwa²⁰. W pozostałych przypadkach o istnieniu ekonomicznych warunków przyłączenia decyduje wynik analizy efektywności ekonomicznej. Podkreślić należy, że Prezes URE nie został upoważniony do wydawania aktów prawnych w formie stanowiska. Akty te „traktowane są raczej jako akt ogólny o charakterze *soft law*, adresowany do przedsiębiorstw energetycznych, zawierające w swej treści zalecenia określonego sposobu postępowania przy podejmowaniu decyzji o zawarciu umowy o przyłączenie do sieci, celem realizacji zasady równoprawnego traktowania przy ustalaniu warunków ekonomicznych przyłączenia”²¹. Stanowiska Prezesa URE wyrażone w sprawie odmowy przyłączenia do sieci przedsiębiorstwa energetycznego nie są więc wiążące ani dla tych przedsiębiorstw, ani dla podmiotów ubiegających się o przyłączenie, „są raczej pewnego rodzaju deklaracją Prezesa URE, w jaki sposób będzie on rozpatrywał przypadki sporów związanych z odmowami przyłączenia do sieci z powodu braku warunków ekonomicznych, czyli inaczej są samozobowiązaniem Prezesa URE do załatwiania w określony sposób spraw mieszczących się w zakresie jego kompetencji ustawowych. Stanowiska Prezesa URE nie są również wiążące dla sądu rozstrzygającego odwołania od decyzji prezesa URE”²². Jednak Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów rozpatrujący odwołania od decyzji Prezesa URE zajął się poprawnością metodologii przyjętej przez organ regulacyjny do oceny ekonomicznych warunków przyłączenia i dostarczenia energii, powołując na tę okoliczności biegłego, który potwierdził prawidłowość założeń do analizy efektywności ekonomicznej²³. Również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 lipca 2003 r.²⁴ oparł ekonomiczne warunki przyłączenia na aktualizacji „przesłanki określonej w art. 7 ust. 4 prawa energetycznego, tj. na istnieniu założeń lub planów gmin-

²⁰ Plan rozwoju przedsiębiorstwa, zgodnie z art. 16 ustawy Prawo energetyczne, to plan w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa gazowe lub energię, uwzględniający miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego albo kierunki rozwoju gminy określone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Zgodnie z art. 3 ust. 17 ustawy Prawo energetyczne taryfa to zbiór cen i stawek opłat oraz warunków ich stosowania, opracowany przez przedsiębiorstwo energetyczne i wprowadzony jako obowiązujący dla określonych w nim odbiorców w trybie określonym ustawą Prawo energetyczne.

²¹ A. Walaszek-Pyziół, W. Pyziół, *op.cit.*, s. 6.

²² *Ibidem*, s. 6 i 7.

²³ Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 20 czerwca 2008 r., Am E 74/07, niepubl.

²⁴ I CKN 474/01, niepubl.

nych dotyczących zaopatrzenia mieszkańców w energię i gaz, wskazując, iż wówczas ekonomiczne warunki przyłączenia będą określone w sposób przewidziany w tym przepisie (według stawek taryfowych). W pozostałych sytuacjach właściwe byłoby wynagrodzenie (opłaty) pozataryfowe, ale przy uwzględnieniu ogólnych reguł przewidzianych w prawie energetycznym, dotyczących zwłaszcza kalkulacji kosztów działalności przedsiębiorstwa energetycznego”. Pozytywnie o ustaleniu zasad dokonywania oceny istnienia warunków ekonomicznych przez Prezesa URE w jego stanowiskach wypowiedziała się Najwyższa Izba Kontroli, stwierdzając w informacji o wynikach kontroli *Obsługa odbiorców końcowych gazu ziemnego*, że „ujednoczenie zasad postępowania przy ocenie efektywności inwestycji przyłączeniowych było działaniem celowym i korzystnym dla podmiotów ubiegających się o przyłączenie”²⁵.

Szerzej o przesłankach związanych z istnieniem warunków ekonomicznych i technicznych dostarczania energii oraz gazu wyraził się Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 7 kwietnia 1999 r.²⁶, w którym stwierdził, że kwestia istnienia technicznych i ekonomicznych warunków dostarczenia energii elektrycznej (jako przesłanka obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie do sieci) winna być rozpatrywana nie tylko w odniesieniu do sieci aktualnie istniejących, ale także pod kątem projektowanych inwestycji przedsiębiorstwa energetycznego, uwzględniających przyszłe zapotrzebowanie na energię elektryczną.

2. Przesłanki dotyczące podmiotu ubiegającego się o przyłączenie związane z powstaniem obowiązku przyłączenia do sieci przedsiębiorstwa energetycznego

Warunkiem niezbędnym do zaistnienia publicznoprawnego obowiązku przyłączenia do sieci przedsiębiorstwa energetycznego jest spełnienie przez podmiot ubiegający się o przyłączenie **warunków przyłączenia do sieci i odbioru**.

²⁵ Raport NIK nr ew. P/07/050/lgd z dnia 4 czerwca 2008 r. *Obsługa odbiorców końcowych gazu ziemnego*, www.nik.gov.pl, data pobrania: 15.10.2008.

²⁶ XVII Ama 85/98, niepubl.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że w przepisach ustawy Prawo energetyczne nie zawarto definicji podmiotu ubiegającego się o przyłączenie, co znalazło wyraz w orzecznictwie sądowym. I tak, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 21 sierpnia 2006 r.²⁷ wskazał, iż „przepisy prawa energetycznego nie różnicują praw odbiorcy energii elektrycznej przyłączanego do sieci oraz podmiotu będącego dostawcą energii elektrycznej przyłączanego do sieci elektroenergetycznej. Obie kategorie podmiotów, zdaniem Sądu, mają jednakowe prawa w zakresie żądania przyłączenia ich do sieci elektroenergetycznej”²⁸. Wynika to, jak wskazał Sąd, wprost z art. 7 ustawy Prawo energetyczne, w którym ustawodawca posługuje się pojęciem „podmiot ubiegający się o przyłączenie do sieci”, a nie „odbiorca” w rozumieniu art. 3 ust. 13 ustawy Prawo energetyczne. Również w doktrynie prawa prezentowany jest pogląd, zgodnie z którym obowiązek zawierania umów o przyłączenie do sieci przedsiębiorstwa energetycznego dotyczy zarówno odbiorców, jak i wytwórców, a uzyskanie przyłączenia do sieci stanowi fundament jej funkcjonowania²⁹.

Podmioty ubiegające się o przyłączenie muszą spełniać warunki przyłączenia i odbioru energii, które są określone w ustawie Prawo energetyczne oraz w rozporządzeniach systemowych wydanych na podstawie art. 9 ustawy Prawo energetyczne³⁰. W literaturze prawa wskazuje się, że regulacja uzależniająca istnienie publicznoprawnego obowiązku przyłączenia od spełnienia warunków, które zostaną dopiero określone przez przedsiębiorstwo energetyczne w wydanych warunkach przyłączenia i projekcie umowy przyłączeniowej, jest wadliwa i ma charakter błędnego koła³¹. Przedsiębiorstwo energetyczne na podstawie takiej regulacji może odmówić przyłączenia do sieci z powodu niespełnienia przez podmiot warunków przyłączenia i odbioru, których spełnienie może nastąpić na podstawie umowy przyłączeniowej i w zakresie tam wskazanym. W wielu przypadkach inwestorzy elektrowni wiatrowych starają się o warunki

²⁷ AmE 39/05, niepubl.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ A. Walaszek-Pyziół, *op.cit.*, s. 154 i 155.

³⁰ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 stycznia 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemów ciepłowniczych (Dz.U. 2007, nr 16, poz. 92); Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu gazowego (Dz.U. 2010, nr 133, poz. 891); Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego (Dz.U. 2007, nr 93, poz. 623).

³¹ A. Walaszek-Pyziół, W. Pyziół, *op.cit.*, s. 7.

przyłączenia jeszcze na etapie ubiegania się o pozwolenie na budowę. W takim wypadku przedsiębiorstwo energetyczne może odmówić im przyłączenia do sieci z uwagi na to, że nie został jeszcze wybudowany obiekt farmy wiatrowej, który będzie przyłączany do sieci i przez to nie ma możliwości oceny, czy farma spełnia warunki do przyłączenia.

Ponadto ostatnia nowelizacja ustawy Prawo energetyczne³² rozszerzyła katalog obowiązków podmiotów ubiegających się o przyłączenie źródeł energii o napięciu znamionowym wyższym niż 1 kV o konieczność wniesienia zaliczki na poczet opłaty przyłączeniowej oraz o przedłożenie wypisu i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (ewentualnie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu) potwierdzających dopuszczalność lokalizacji danego źródła energii na terenie objętym planowaną inwestycją. **Zaliczka** na poczet opłaty za przyłączenie do sieci źródła wynosi 30 zł za każdy kilowat mocy przyłączeniowej i nie może być wyższa niż 3 mln zł. W przypadku, gdy wysokość zaliczki przekroczy wysokość opłaty za przyłączenie do sieci, różnica między wysokością wniesionej zaliczki a wysokością tej opłaty podlega zwrotowi wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia zaliczki. Wnosi się ją w ciągu czternastu dni od dnia złożenia wniosku o określenie warunków przyłączenia, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia. Natomiast **wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego** (ewentualnie decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania) należy przedłożyć wraz z wnioskiem o określenie warunków przyłączenia. Nieprzedłożenie dokumentu planistycznego jest negatywną przesłanką przy ocenie możliwości spełnienia przez podmiot przyłączany warunków niezbędnych do przyłączenia i odbioru. Ustawodawca, wprowadzając takie rozwiązanie, wskazał, że ma ono na celu wyeliminowanie negatywnego zjawiska, jakim jest „blokowanie mocy” przez projekty przyłączeniowe o niskim stopniu zaawansowania. Przed wprowadzeniem w życie nowych przepisów doszło bowiem do sytuacji, w której ekspertyzy wpływu przyłączanego obiektu do sieci przedsiębiorstwa energetycznego musiały uwzględniać moce wszystkich złożonych wcześniej wniosków o określenie warunków przyłączenia, z których większość nie miała możliwości uzyskania w najbliższym czasie dokumentów zezwalających na rozpoczęcie budowy źródła wytwórczego, co powodowało

³² Ustawa z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. 2010, nr 21, poz. 104).

faktyczne zablokowanie wydawania nowych warunków dla źródeł wytwórczych³³.

Drugą niezbędną przesłanką zaistnienia publicznoprawnego obowiązku przyłączenia jest posiadanie przez podmiot ubiegający się o przyłączenie **tytułu prawnego** do korzystania z nieruchomości, obiektu lub lokalu, do których paliwa gazowe lub energia mają być dostarczone. Przepis art. 7 ust. 3 ustawy Prawo energetyczne, w brzmieniu nadanym nowelizacją ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r., rozszerzył zakres przedmiotowy dotychczasowego tytułu prawnego do obiektu o tytuł do nieruchomości oraz lokalu. W uzasadnieniu tej zmiany wskazano, „że przyłączenie do sieci w praktyce następuje nie tylko do obiektu, ale również do nieruchomości niezabudowanej oraz do pojedynczego lokalu w budynku”³⁴. Rozszerzenie zakresu przedmiotowego było zgodne z dotychczasową interpretacją Prezesa URE tego przepisu oraz z ugruntowanym orzecznictwem sądowym, zgodnie z którym nieuzasadnione jest stosowanie zawężającej definicji obiektu zawartej w ustawie Prawo budowlane do znaczenia tego terminu określonego w art. 7 ust. 3 ustawy Prawo energetyczne³⁵.

Tytułem prawnym do korzystania z obiektu, lokalu lub nieruchomości są: prawo własności, użytkowanie wieczyste, ograniczone prawa rzeczowe rodzące uprawnienie do korzystania z obiektów, a także stosunki obligacyjne uprawniające do korzystania z rzeczy cudzej: najem, dzierżawa, leasing, użyczenie³⁶. Zgodnie z brzmieniem art. 7 ust. 3 ustawy Prawo energetyczne, podmiot ubiegający się o przyłączenie powinien wykazać, że ma tytuł prawny do obiektu, lokalu lub nieruchomości, do których ma być dostarczona energia lub gaz. W doktrynie prawa prezentowany jest pogląd, zgodnie z którym wykazanie się tytułem prawnym może być dokonane przez złożenie oświadczenia woli o jego posiadaniu³⁷. Takie stanowisko potwierdza regulacja przyjęta w § 7 ust. 4 gazowego rozporządzenia systemowego³⁸, zgodnie z którym do wniosku o przyłączenie należy przedłożyć oświadczenie o posiadaniu tytułu prawnego do obiektu

³³ Druk Sejmowy nr 2176, www.sejm.gov.pl, data pobrania: 30.06.2011.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 25 czerwca 2009 r., XVII Am E 205/08, niepubl.

³⁶ M. Czarnecka, T. Ogłódek, *op.cit.*, s. 155 i 156.

³⁷ *Ibidem*, s. 156.

³⁸ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu gazowego (Dz.U. 2010, nr 133, poz. 891).

tu. Jednocześnie to ciepłownicze rozporządzenie systemowe (w § 6 ust. 2) oraz elektroenergetyczne rozporządzenie systemowe (w § 7 ust. 5) wskazują konieczność przedłożenia tytułu prawnego, a nie oświadczenia³⁹. Niezależnie od tego, o tym, czy tytuł prawny daje podmiotowi ubiegającemu się o przyłączenie prawo do korzystania z danego obiektu, nieruchomości czy lokalu, decyduje treść tego dokumentu. Nie wystarczy zatem przedstawić umowę najmu, konieczne jest, aby umowa ta zawierała postanowienia umożliwiające korzystanie z danego obiektu na potrzeby przyłączenia do sieci bądź nie wyłączała takiego uprawnienia⁴⁰.

3. Procedury związane z przyłączaniem do sieci przedsiębiorstw energetycznych

Przedstawiony kształt regulacji publicznoprawnego obowiązku przyłączenia do sieci przedsiębiorstwa energetycznego, oparty w znacznym stopniu na niedookreślonych zwrotach, jest przyczyną wielu konfliktów wymagających rozstrzygnięcia przez Prezesa URE w trybie określonym w art. 8 ustawy Prawo energetyczne. Rozstrzygnięcia te dotyczą jedynie takich spraw, co do których istnieje publicznoprawny obowiązek przyłączenia⁴¹. Zaznaczyć trzeba, że dotychczasowa praktyka rozstrzygania przez Prezesa URE sporów dotyczących odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci przedsiębiorstwa energetycznego polegała na ustaleniu treści umowy przyłączeniowej, pomimo że nie ma on w art. 8 ustawy Prawo energetyczne wyraźnie wskazanego uprawnienia w tym zakresie. Zgodnie z ugruntowanym już orzecznictwem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Prezes URE, prowadząc postępowanie w zakresie odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, wydaje decyzję administracyjną, która w takim przypadku powinna obejmować wszystkie istotne postanowienia danej umowy⁴². Takie stanowisko sądu potwierdza również literatura

³⁹ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 stycznia 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemów ciepłowniczych (Dz.U. 2007, nr 16, poz. 92); Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego (Dz.U. 2007, nr 93, poz. 623).

⁴⁰ A. Walaszek-Pyziół, W. Pyziół, *op.cit.*, s. 4.

⁴¹ *Ibidem*, s. 10.

⁴² Wyrok Sądu Antymonopolowego z 21 marca 2001 r., Ame 30/00, niepubl.

prawa. „Decyzja Prezesa URE powinna w całości określać treść umowy i zarazem ją zastępować. Skutkiem decyzji Prezesa URE jest powstanie w sposób bezpośredni, tzn. bez konieczności składania przez strony jakichkolwiek oświadczeń woli, stosunku obligacyjnego, z którego wynika obowiązek spełnienia określonego świadczenia. Wariant ten został przyjęty w orzecznictwie, jest zgodny z celem unormowania zawartego w art. 8 ust. 1 prawa energetycznego, jakim jest nie jakiegokolwiek, ale skuteczne (w znaczeniu całkowite) rozstrzygnięcie sporu między stronami”⁴³. Jednak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 kwietnia 2011 r.⁴⁴ opowiedział się przeciwko takiej praktyce Prezesa URE, wskazując, że jego decyzja rozstrzygająca w sprawie odmowy zawarcia umowy o przyłączenie ma być źródłem stosunku zobowiązaniowego, a nie kształtowaniem treści innego źródła zobowiązania, to jest umowy przyłączeniowej.

W przypadku, gdy przedsiębiorstwo energetyczne stwierdzi, że nie ma warunków do zawarcia w trybie publicznoprawnego obowiązku umowy o przyłączenie do sieci, musi niezwłocznie pisemnie powiadomić o odmowie zawarcia umowy Prezesa URE i zainteresowany podmiot, podając przyczyny odmowy. Niezależnie od powiadomienia, w przypadku, gdy przyczyną odmowy zawarcia umowy o przyłączenie jest brak warunków ekonomicznych, przedsiębiorstwo energetyczne może ustalić opłatę w wysokości uzgodnionej z podmiotem ubiegającym się o przyłączenie w umowie o przyłączenie do sieci.

W stanowiskach dotyczących przyłączenia do sieci elektroenergetycznej i gazowniczej Prezes URE wskazał, że każda sytuacja, w której umowa o przyłączenie do sieci przedsiębiorstwa nie została zawarta (strony nie doszły do porozumienia co do treści umowy lub w terminie nie doszło do wydania warunków przyłączenia), mamy do czynienia z odmową przyłączenia do sieci przedsiębiorstwa energetycznego. Taki pogląd ugruntowało również orzecznictwo sądowe⁴⁵.

Potwierdzeniem istnienia przesłanek zawarcia umowy przyłączeniowej jest wydanie przez przedsiębiorstwo energetyczne warunków przyłączenia. Takie stanowisko wyraził również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 marca 2004 r.⁴⁶,

⁴³ A. Walaszek-Pyziół, *op.cit.*, s. 79 i 80.

⁴⁴ M. Władziński, *Sąd Najwyższy o kompetencjach prezesa Urzędu Regulacji Energetyki*, „Gazeta Prawna” 2011, nr 89 (2975).

⁴⁵ Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 5 czerwca 2006 r., XVII AmE 26/05, niepubl.

⁴⁶ Wyrok Sądu Najwyższego z 9 marca 2004 r., III SK 20/04, niepubl.

wskazując, „że zachowanie strony skarżącej, która określiła dla wnioskodawcy warunki przyłączenia oraz opracowała projekt umowy przyłączeniowej potwierdza, że zostały spełnione warunki ekonomiczne i techniczne przyłączenia przedmiotowej nieruchomości do sieci”. W nowelizacji ustawy Prawo energetyczne z dnia 8 stycznia 2010 r. doprecyzowano charakter tych warunków i wskazano dwuletni okres ich ważności.

Umowa o przyłączenie do sieci przedsiębiorstwa energetycznego zawierana z podmiotem ubiegającym się o przyłączenie, której *essentialia negotii* określa art. 7 ust. 2 ustawy Prawo energetyczne, jest typowym przykładem stosunku cywilnoprawnego, na którego powstanie wpływają normy prawa administracyjnego⁴⁷. Umowa ta jest umową nazwaną, dwustronną i odpłatną, jednak nie ma charakteru zobowiązania wzajemnego, opłata przyłączeniowa nie stanowi bowiem ekwiwalentu świadczenia przedsiębiorstwa energetycznego poniesionego na rozwój sieci⁴⁸. W tym miejscu warto podkreślić, że najczęstszą przyczyną sporów pomiędzy przedsiębiorstwem energetycznym a podmiotem ubiegającym się o przyłączenie jest właśnie kwota opłaty przyłączeniowej. Przedsiębiorstwa energetyczne do obliczenia kosztów inwestycji przyłączeniowej włączają koszty rozbudowy sieci, wbrew przepisom art. 7 ust. 5 ustawy Prawo energetyczne. Stanowi on, że przedsiębiorstwo energetyczne jest obowiązane zapewnić realizację i finansowanie budowy i rozbudowy sieci, w tym na potrzeby przyłączenia podmiotów ubiegających się o przyłączenie, na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1–4, 7 i 8 oraz art. 46 ustawy Prawo energetyczne oraz w założeniach lub planach, o których mowa w art. 19 i 20 tej ustawy. Z jednej strony oznacza to, że przedsiębiorstwo energetyczne ma obowiązek planowania rozwoju sieci zgodnie z gminnymi planami zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną oraz paliwa gazowe, tak by co do zasady podmioty, ubiegając się o przyłączenie, mogły być przyłączone do sieci przedsiębiorstwa energetycznego na warunkach taryfowych. Z drugiej natomiast strony powoduje to, że koszty rozbudowy sieci, także na potrzeby podmiotów ubiegających się o przyłączenie, ponosi przedsiębiorstwo energetyczne.

Problematyką określenia kosztów wpływających na wysokości opłaty za przyłączenie do sieci przedsiębiorstwa energetycznego zajął się Sąd Ochrony

⁴⁷ M. Czarniecka, T. Ogłódek, *op.cit.*, s. 153.

⁴⁸ *Ibidem*, s. 154.

Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 25 czerwca 2009 r.⁴⁹, wyrażając pogląd, „że w rzeczywistych nakładach ponoszonych na realizację przyłączenia, o których mowa w art. 7 ust. 8 pkt 3 prawa energetycznego, uwzględnia się jedynie nakłady ponoszone na budowę przyłącza, a nie na rozbudowę sieci elektroenergetycznej niezbędnej do przyłączenia”.

4. Projektowane zmiany regulacji w zakresie przesłanek związanych z przyłączaniem do sieci

W grudniu 2011 roku minister gospodarki przedstawił trzy projekty ustaw: Prawo energetyczne, Prawo gazowe oraz ustawę o odnawialnych źródłach energii (tak zwany trójpak energetyczny⁵⁰, które miały zreformować polską energetykę. W toku debat i sporów co do kształtu regulacji upływają kolejne terminy wprowadzenia trójpaku energetycznego w życie, wciąż bez efektu.

W związku z pilną potrzebą uregulowania niektórych kwestii w prawie energetycznym, wynikających między innymi ze wszczętego przez Komisję Europejską postępowania dotyczącego braku implementacji dyrektywy 2009/28/WE, dotyczącej gwarancji pierwszeństwa przyłączenia do sieci odnawialnych źródeł energii⁵¹, do polskiego systemu prawnego, w drugiej połowie 2012 roku został przygotowany i złożony w Sejmie poselski projekt zmiany ustawy Prawo energetyczne i niektórych innych ustaw, zwany małym trójpakem⁵². Regulacje małego i dużego trójpaku zawierają zmiany prawne w zakresie przesłanek przyłączenia do sieci przedsiębiorstw energetycznych.

⁴⁹ XVII AmE 205/08, niepubl.

⁵⁰ Trójpak energetyczny to obecnie projekty czterech ustaw: Prawo energetyczne wersja 1.24 z dnia 8 października 2012 r.; Prawo gazowe wersja 2.004 z dnia 9 października 2013 r.; ustawa o odnawialnych źródłach energii wersja 2.0.2 z dnia 9 października 2012 r. oraz projekt ustawy wprowadzającej ustawę Prawo energetyczne, Prawo gazowe oraz ustawę o odnawialnych źródłach energii wersja 0.11 z dnia 9 października 2012 r.

⁵¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE, Dz. Urz. UE L 140/16 z 5.06.2009.

⁵² Mały trójpak energetyczny to projekt zmian ustawy Prawo energetyczne i niektórych innych ustaw; ostatni projekt z dnia 23 maja 2013 r., Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VII k., Druk nr 946.

W małym trójpaku zostały doprecyzowane przesłanki techniczne i ekonomiczne przyłączenia do sieci przedsiębiorstw energetycznych oraz uregulowania związane z przyłączaniem do sieci nowych rodzajów podmiotów ubiegających się o przyłączenie, tak zwanych mikroinstalacji⁵³ i małych instalacji⁵⁴.

Doprecyzowanie przesłanek technicznych oraz ekonomicznych przyłączenia polega na założeniu, że w przypadku, „gdy przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej odmówi przyłączenia do sieci odnawialnego źródła energii z powodu braku technicznych warunków przyłączenia wynikających z braku niezbędnych zdolności przesyłowych sieci w terminie proponowanym przez podmiot ubiegający się o przyłączenie odnawialnego źródła energii, przedsiębiorstwo energetyczne określa planowany termin oraz warunki wykonania niezbędnej rozbudowy lub modernizacji sieci, a także określa termin przyłączenia”⁵⁵. W przypadku natomiast „braku technicznych lub ekonomicznych warunków przyłączenia w zakresie mocy przyłączeniowej określonej we wniosku o określenie warunków przyłączenia odnawialnego źródła energii, przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej powiadamia podmiot ubiegający się o przyłączenie o wielkości dostępnej mocy przyłączeniowej, dla jakiej mogą być spełnione te warunki. Jeżeli podmiot ten w terminie 30 dni od dnia otrzymania powiadomienia:

- 1) wyraził zgodę na taką wielkość mocy przyłączeniowej, przedsiębiorstwo to wydaje warunki przyłączenia,
- 2) nie wyraził zgody na taką wielkość mocy przyłączeniowej, przedsiębiorstwo to odmawia wydania warunków przyłączenia”⁵⁶.

Uregulowane zostały również zasady przyłączania mikroinstalacji. „W przypadku, gdy podmiot ubiegający się o przyłączenie mikroinstalacji do sieci dystrybucyjnej jest przyłączony do sieci jako odbiorca końcowy, a moc zainstalowana mikroinstalacji, o przyłączenie której ubiega się ten podmiot, nie

⁵³ Mikroinstalacja to odnawialne źródło energii o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 40 kW, przyłączone do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV lub o łącznej mocy zainstalowanej cieplnej nie większej niż 120 kW.

⁵⁴ Mała instalacja to odnawialne źródło energii o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 40 kW i nie większej niż 200 kW, przyłączone do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV lub o łącznej mocy zainstalowanej cieplnej większej niż 120 kW i nie większej niż 600 kW.

⁵⁵ Art. 7 ust. 8 d² małego trójpaku energetycznego.

⁵⁶ Art. 7 ust. 8 d³ małego trójpaku energetycznego.

jest większa niż określona w wydanych warunkach przyłączenia, przyłączenie do sieci odbywa się na podstawie zgłoszenia przyłączenia mikroinstalacji, złożonego w przedsiębiorstwie energetycznym, do sieci którego ma być ona przyłączona, po zainstalowaniu odpowiednich układów zabezpieczających i układu pomiarowo-rozliczeniowego. W innym przypadku przyłączenie mikroinstalacji do sieci dystrybucyjnej odbywa się na podstawie umowy o przyłączenie do sieci. Koszt instalacji układu zabezpieczającego i układu pomiarowo-rozliczeniowego ponosi operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego⁵⁷. Zgłoszenie zawiera w szczególności:

- a) oznaczenie podmiotu ubiegającego się o przyłączenie oraz określenie rodzaju i mocy mikroinstalacji;
- b) informacje niezbędne do zapewnienia spełnienia przez mikroinstalację wymagań technicznych i eksploatacyjnych;
- c) oświadczenie o następującej treści: „Świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. nr 88, poz. 553, z późn. zm.) oświadczam, że posiadam tytuł prawny do nieruchomości, na której jest planowana inwestycja oraz do mikroinstalacji określonej w zgłoszeniu”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Wskazano również dokumenty warunkujące przyłączenie wytwórcy energetyki jądrowej, wymieniono: decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie budowy obiektu energetyki jądrowej wydaną zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 13 maja 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących (Dz.U. nr 135, poz. 789) oraz wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, jak również decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie budowy obiektu energetyki jądrowej potwierdzającą dopuszczalność lokalizacji danego źródła na terenie objętym planowaną inwestycją. W projekcie małego trójpacku określono również dokumenty niezbędne do przyłączenia morskiej energetyki wiatrowej, to jest pozwolenie na wznoszenie i wykorzystywanie sztucznych wysp, konstrukcji i urządzeń w polskich obszarach morskich wydane zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej

⁵⁷ Art. 7 ust. 8 d⁴ małego trójpacku energetycznego.

Polskiej i administracji morskiej (Dz.U. 2003, nr 153, poz. 1502, z późn. zm.), dokument potwierdzający tytuł prawny podmiotu do korzystania z nieruchomości, na której jest planowana inwestycja określona we wniosku, z wyłączeniem źródeł lokalizowanych w polskim obszarze morskim, oraz wypis i wyrzys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie budowy obiektu lub pozwolenie na wznoszenie i wykorzystanie sztucznych wysp, konstrukcji i urządzeń w polskich obszarach morskich, które powinny potwierdzać dopuszczalność lokalizacji danego źródła na terenie objętym planowaną inwestycją.

W trójpaku energetycznym znajdują się regulacje dotyczące przyłączenia do sieci odrębnie dla przyłączenia do sieci elektroenergetycznej i ciepłowniczej w art. 8 projektu ustawy Prawo energetyczne⁵⁸ oraz dla przyłączenia do sieci gazowniczej w art. 13 projektu ustawy Prawo gazowe⁵⁹. Postanowienia przepi-

⁵⁸ Art. 8 „1. Przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej, lub przesyłania i dystrybucji ciepła jest obowiązane do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci z podmiotem ubiegającym się o przyłączenie urządzeń instalacji lub sieci do sieci elektroenergetycznej, lub do sieci ciepłowniczej, na zasadzie równoprawnego traktowania, jeżeli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci i dostarczania energii elektrycznej lub ciepła, a żądający zawarcia umowy spełnia warunki przyłączenia do sieci i odbioru tej energii lub ciepła.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy przypadku, gdy ubiegający się o zawarcie umowy o przyłączenie do sieci nie ma tytułu prawnego do nieruchomości, obiektu lub lokalu, do których energia elektryczna lub ciepło ma być dostarczane.

3. Jeżeli przedsiębiorstwo energetyczne, o którym mowa w ust. 1, odmówi zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, jest obowiązane niezwłocznie pisemnie powiadomić o tej odmowie zainteresowany podmiot, podając uzasadnienie odmowy.

4. W przypadku, gdy wartość dostępnej mocy przyłączeniowej, wyznaczona z uwzględnieniem warunków bilansowych systemu elektroenergetycznego, o której mowa w art. 23 ust. 1 pkt 2, jest mniejsza niż wartość mocy przyłączeniowej określonej przez podmiot ubiegający się o przyłączenie do sieci odnawialnego źródła energii, przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej może, na wniosek tego podmiotu, wydać warunki przyłączenia i zawrzeć umowę o przyłączenie, pod warunkiem że odnawialne źródło energii będzie wyposażone w magazyn energii elektrycznej umożliwiającą magazynowanie energii wytworzonej z tego źródła”.

⁵⁹ Art. 13 „1. Operator systemu przesyłowego lub operator systemu dystrybucyjnego jest obowiązany do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci z podmiotem ubiegającym się o przyłączenie urządzeń, instalacji lub sieci do sieci, na zasadzie równoprawnego traktowania, jeżeli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci i dostarczania gazu ziemnego, a żądający zawarcia umowy spełnia warunki przyłączenia do sieci i odbioru gazu ziemnego.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy przypadku, gdy ubiegający się o zawarcie umowy o przyłączenie do sieci nie ma tytułu prawnego do nieruchomości, obiektu lub lokalu, do których gaz ziemny ma być dostarczany.

3. Jeżeli operator, o którym mowa w ust. 1, odmówi zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, jest obowiązany niezwłocznie pisemnie powiadomić o tej odmowie Prezesa URE i zainteresowany

sów projektów ustaw w trójpaku energetycznym są co do przesłanek powstawania obowiązku przyłączenia do sieci tożsame z regulacjami zawartymi w dotychczas obowiązującej ustawie Prawo energetyczne. Odbiegają one natomiast od treści przepisów zawartych w małym trójpaku energetycznym.

Podsumowanie

Dostęp do infrastruktury sieciowej ma na celu zapewnienie świadczenia usług o ogólnym interesie gospodarczym, o którym mowa w art. 106 *Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana)* (dalej: TfUE). Usługi te mają, w myśl art. 14 TfUE, znaczącą rolę w promowaniu spójności krajów członkowskich, zarówno w aspekcie społecznym, jak i gospodarczym, stanowiąc jedną ze wspólnych wartości Unii Europejskiej⁶⁰. Usługi o ogólnym interesie społecznym określane są również mianem usług powszechnych czy usług użyteczności publicznej⁶¹. Z uwagi na szczególne znaczenie sektora energetycznego został stworzony system regulacji na poziomie UE oraz krajowym, celem zapewnienia dostępności usług o charakterze powszechnym. W literaturze przedmiotu podnosi się, że mechanizmy regulacyjne są wyrazem protekcjonizmu obywatelskiego, co godzi w podstawowe założenia regulacji europejskich związanych z wolnością gospodarczą i wolnym rynkiem⁶².

Niewątpliwą jednak wartością i celem regulacji dostępu do sieci przedsiębiorstw energetycznych, poza stworzeniem mechanizmu świadczenia usług powszechnych, jest konieczność wspierania mechanizmów konkurencyjnych, zapewniających dostęp do sieci wytwórcom energii (również OZE), co przekłada się na dywersyfikację źródeł dostaw, będącego elementem zapewniania bezpieczeństwa dostaw podstawowych mediów.

Obecnie nie ma wystarczających regulacji w zakresie dostępu do sieci przedsiębiorstw energetyki, co potwierdza obszerne orzecznictwo sądowe

podmiot, podając uzasadnienie odmowy i informując o możliwości odwołania się od tej odmowy do Prezesa URE”.

⁶⁰ A. Jurkowska, T. Skoczny, *op.cit.*, s. 13.

⁶¹ Szerzej na temat usług użyteczności publicznej w: *ibidem*, s. 13; M. Szydło, *op.cit.*, s. 14 i 15.

⁶² F. Elżanowski, *Polityka energetyczna. Prawne instrumenty realizacji*, Warszawa 2008, s. 12 i 13.

w tym zakresie. Rozbieżności w regulacjach związanych z przyłączeniem do sieci energetycznych w trójpaku energetycznym nie dają należytych regulacji w zakresie przesłanek aktualizujących ten obowiązek. Znacznie lepsze rozwiązania zostały przyjęte w małym trójpaku, ponieważ tworzą one mechanizm „oczekiwania” na powstanie warunków technicznych przyłączenia, wskazując, że należy je rozumieć jako konieczność modernizacji oraz rozbudowy sieci. Stworzony został również mechanizm „obniżenia wielkości mocy przyłączeniowej” do wielkości dostępnej w chwili składania wniosku o przyłączenie przez podmiot ubiegający się o przyłączenie. Celem zmiany regulacji prawnych określonych w małym trójpaku energetycznym jest przedstawienie podmiotowi ubiegającemu się o przyłączenie przeszkód stojących na drodze do przyłączenia, terminów usunięcia tych utrudnień oraz wysokości nakładów na przyłączenie do sieci przedsiębiorstw energetycznych. Bardzo korzystne jest przyjęcie regulacji związanych ze zmianą procedury odmowy przyłączenia do sieci OZE, które w przypadku braku warunków technicznych są ustawiane w „kolejkę”, a nie przypadają na korzyść tych, którzy później złożyli wniosek o przyłączenie, gdy zaistniały już warunki do przyłączenia.

Niewątpliwie zasadne jest przyjęcie regulacji nakładających na przedsiębiorstwa energetyczne publicznoprawnego obowiązku przyłączania do sieci, świadczą one bowiem usługi o charakterze publicznym. To pozwala na zachowanie zasady bezpieczeństwa energetycznego, także poprzez zapewnienie udziału energii z OZE w bilansie zużycia energii, tworząc tak zwany mix energetyczny. Zapewnienie dostępu do sieci energetycznej przeciwdziała również naturalnemu mechanizmowi monopolizacji działalności przedsiębiorstw energetycznych. Ponadto uregulowania nakładające publicznoprawny obowiązek przyłączenia do sieci zmierzają do osiągnięcia przyjętych celów polityki energetycznej Unii Europejskiej, określonych w dyrektywie 2009/72/WE⁶³, zobowiązującej państwa członkowskie do zapewnienia gospodarstwu domowemu i małym przedsiębiorstwom prawa do dostarczania energii, jak również w dyrektywie 2009/28/WE dotyczącej gwarancji pierwszeństwa przyłączenia do sieci odnawialnych źródeł energii.

⁶³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylająca dyrektywy 2003/54/WE, Dz. Urz. L 211/55 z 14.08.2009.

**LEGAL CONDITIONS OF THE OBLIGATION
TO CONNECT TO THE NETWORK OF ENERGY COMPANY**

Summary

The article presents the issues concerning connecting to the energy network by entities applying for it. There is an introduction to the European infrastructure policy and also some theoretical issues concerning the recognition of the obligation (public duty) to connect to the network in the article. It contains a description of four terms and conditions of obligation to connect to the network. On the one hand concerning the energy company, i.e. the existence of technical and economic conditions of the attachment. On the other hand it concerns entities applying for attachment, i.e. legal title to the property and conditions of attachment. The article discusses the procedure for concluding contracts for network connections and regulations relating to the refusal of attachment. It has been pointed out to the current draft amendments to regulations contained within a small energy three pack and the bills of energy three pack. The changes consist in clarifying the regulation of the existence of the technical and economic connection.

Translated by Marlena Ballak

Keywords: energy law, connection to the energy network